

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ฐ
สารบัญแผนที่	ฑ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์การศึกษา	3
1.3 สมมติฐานการศึกษา	3
1.4 ขอบเขตพื้นที่ศึกษา	3
1.5 ช่วงเวลาในการศึกษา	5
1.6 นิยามศัพท์	6
1.7 แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	7
1.8 วรรณกรรมปริทัศน์	17
1.9 กรอบแนวคิดในการศึกษา	23
1.10 ระเบียบวิธีวิจัย	25
บทที่ 2 ลักษณะทั่วไปของพื้นที่ศึกษา	
2.1 โครงสร้างอุตสาหกรรม	29
2.2 จำนวนประชากร	29
2.3 ทรัพยากรที่สำคัญ	30
2.4 เส้นทางคมนาคมขนส่ง	36
2.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเซรามิก	38
บทที่ 3 ลักษณะของอุตสาหกรรมเซรามิกและพัฒนาการในประเทศไทย	
3.1 สภาพทั่วไปของอุตสาหกรรมเซรามิกในประเทศไทย	40

	หน้า
3.2 พัฒนาการด้านรูปแบบเป้าหมายการผลิตอุตสาหกรรมเซรามิก	52
3.3 ภาวะผลิตภัณฑ์เซรามิกประเภทต่างๆของประเทศไทย	60
3.4 สรุปแนวโน้มของอุตสาหกรรมเซรามิกในประเทศไทย	69
บทที่ 4 พัฒนาการและลักษณะของอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปาง	
4.1 ประวัติความเป็นมาของอุตสาหกรรมเซรามิกในภาคเหนือ	70
4.2 พัฒนาการของอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปาง	72
4.2.1 การตัดสินใจประกอบกิจการ โรงงาน	72
4.2.2 การกระจายของจำนวนโรงงานเซรามิกในช่วงเวลาต่างๆ	74
4.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมของรัฐ กับพัฒนาการผลิตและรูปแบบเป้าหมายการผลิตของอุตสาหกรรม เซรามิกในจังหวัดลำปาง	80
4.2.4 พัฒนาการด้านทำเลที่ตั้งของโรงงานเซรามิกในจังหวัดลำปาง	88
4.2.5 พัฒนาการของอุตสาหกรรมเซรามิกในลักษณะการขยายตัว ของโรงงานกลุ่มเครือญาติ	90
บทที่ 5 ลักษณะการกระจายตัวและทำเลที่ตั้งของโรงงานเซรามิกในจังหวัดลำปาง	
5.1 ลักษณะการกระจายตัว	106
5.2 ความสัมพันธ์ของทำเลที่ตั้งโรงงานเซรามิกกับปัจจัยทางการผลิต	111
5.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกทำเลที่ตั้งโรงงานเซรามิก ของผู้ประกอบการ	122
บทที่ 6 ความเชื่อมโยงของอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปาง	
6.1 ความเชื่อมโยงด้านการผลิต	134
6.2 ความเชื่อมโยงด้านการบริการ	148
6.3 ความเชื่อมโยงด้านการตลาด	153
6.4 ความเชื่อมโยงด้านแรงงาน	163
6.5 สภาพปัญหาของอุตสาหกรรมเซรามิกจากความคิดเห็นของผู้ประกอบการ	170
6.6 สภาพปัญหาโดยทั่วไปของอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปาง	175
6.7 แนวโน้มของอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปาง	185

	หน้า
บทที่ 7 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา	
7.1 สรุปผลการศึกษา	189
7.2 สรุปสมมติฐานการวิจัย	193
7.3 อภิปรายผลการศึกษา	194
7.4 ข้อจำกัดและแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปาง	198
7.5 ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปาง	200
7.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	200
7.7 ปัญหาและอุปสรรคในการศึกษา	201
บรรณานุกรม	202
ภาคผนวก ก ตารางวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของทำเลที่ตั้งโรงงานเซรามิกกับปัจจัยทาง การผลิต	206
ภาคผนวก ข ตารางวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทำเลที่ตั้งโรงงานเซรามิกตามความคิดเห็น ของผู้ประกอบการ	218
ภาคผนวก ค กรรมวิธีการผลิตเซรามิก	225
ภาคผนวก ง ตารางวิเคราะห์แหล่งที่มาของเงินทุน	234
ประวัติผู้เขียน	237

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1.1 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเซรามิกในภาคเหนือ	2
1.2 การแบ่งช่วงเวลาตามเทคโนโลยีในการผลิต	5
1.3 ขั้นตอนของพัฒนาการอุตสาหกรรมตามแนวคิด โมเดลวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์	9
1.4 กระบวนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทำเลที่ตั้งอุตสาหกรรมตามแบบนาฬิกาทราย	11
1.5 ประเภทและขนาดของโรงงานเซรามิกกลุ่มตัวอย่าง	26
2.1 จำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรม เงินทุน และคนงาน จำแนกตามประเภท อุตสาหกรรมพ.ศ. 2538	29
2.2 จำนวนประชากรจังหวัดลำปางปีพ.ศ.2543	30
2.3 ปริมาณการผลิตแร่ธาตุที่สำคัญต่ออุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปาง ปีพ.ศ. 2536-2540	31
3.1 จำนวนโรงงานเซรามิกประเภทต่างๆในประเทศไทย	41
3.2 โครงสร้างวัตถุดิบของผลิตภัณฑ์แต่ละชนิด	42
3.3 แหล่งผลิตแร่ดินขาวในประเทศไทย	44
3.4 แหล่งผลิตแร่เฟลด์สปาร์ในประเทศไทย	45
3.5 แหล่งผลิตแร่บอแรกซ์ในประเทศไทย	47
3.6 แหล่งผลิตแร่ทรายแก้วในประเทศไทย	47
3.7 โครงสร้างต้นทุนการผลิตของผลิตภัณฑ์เซรามิกแต่ละประเภท	51
3.8 มูลค่าการส่งออกและนำเข้าอุตสาหกรรมเซรามิกปีพ.ศ. 2513-2517	54
3.9 มูลค่าการส่งออกและนำเข้าผลิตภัณฑ์เซรามิกปีพ.ศ.2518 และพ.ศ. 2523-2530	55
3.10 มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์เซรามิกของประเทศไทย 5 ประเภทปีพ.ศ. 2530-2542	56
3.11 ปริมาณและมูลค่าการจำหน่ายถ้วยชามเซรามิก	61
3.12 มูลค่าการส่งออกเครื่องประดับตกแต่งเซรามิกปีพ.ศ. 2538-2542	64
3.13 กำลังการผลิตและปริมาณการผลิตในอุตสาหกรรมกระเบื้องเซรามิก	65
3.14 ปริมาณและมูลค่าการจำหน่ายกระเบื้องเซรามิก	66
3.15 ปริมาณและมูลค่าการจำหน่ายเครื่องสุขภัณฑ์	67
3.16 มูลค่าการส่งออกลูกถ้วยไฟฟ้าปีพ.ศ. 2538-2542	68

ตาราง	หน้า
4.1 เหตุผลในการตัดสินใจประกอบกิจการ	73
4.2 ขนาดของโรงงานและสาเหตุของการเปลี่ยนแปลง	76
4.3 ประเภทของโรงงานที่แบ่งตามช่วงเวลา	78
4.4 เหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเซรามิก	81
4.5 การเปรียบเทียบผลการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐ	87
4.6 การเปรียบเทียบรูปแบบและประเภทผลิตภัณฑ์	103
5.1 จำนวนโรงงานเซรามิกแบ่งตามเขตการปกครอง	107
5.2 จำนวนโรงงานเซรามิกแบ่งตามขนาด	108
5.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทำเลที่ตั้งโรงงานเซรามิก	127
6.1 แหล่งที่มาของวัตถุดิบดินขาวแบ่งตามประเภทโรงงาน	138
6.2 แหล่งที่มาของวัตถุดิบดินดำแบ่งตามประเภทโรงงาน	139
6.3 แหล่งที่มาของดินสำเร็จรูปแบ่งตามประเภทโรงงาน	140
6.4 แหล่งที่มาของวัตถุดิบหินแร่แบ่งตามประเภทโรงงาน	141
6.5 แหล่งที่มาของพลังงานแก๊สแบ่งตามประเภทโรงงาน	147
6.6 แหล่งที่มาของแหล่งน้ำแบ่งตามประเภทโรงงาน	148
6.7 จำนวนเงินทุนในการประกอบกิจการ	151
6.8 โครงสร้างต้นทุนการผลิตของอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปาง	152
6.9 แหล่งตลาดของโรงงานเซรามิกแต่ละประเภท	158
6.10 แหล่งที่มาของแรงงานของโรงงานแต่ละประเภท	166
6.11 สภาพปัญหาและสาเหตุของอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปาง	171
6.12 การเปรียบเทียบเทคโนโลยีในการผลิตกับตลาดสินค้า	184
7.1 ขั้นตอนพัฒนาการของอุตสาหกรรมเซรามิกของลำปางตามแนวคิดโมเดลวัฏจักรผลิตภัณฑ์	196

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1.1 การส่งออกเซรามิกของไทยปีพ.ศ. 2530-2542	1
1.2 โมเดลทำเลที่ตั้งอุตสาหกรรมรูปนาฬิกาทราย	11
1.3 ทิศทางความเชื่อมโยงของอุตสาหกรรม	16
1.4 กรอบแนวคิดในการศึกษา	24
3.1 กรรมวิธีการผลิตเซรามิก	50
4.1 การกระจายของจำนวนโรงงานเซรามิกในช่วงเวลาต่างๆ	75
4.2 โรงงานเซรามิกในกลุ่มเครือข่ายแบบกิจการครอบครัว	93
4.3 โรงงานเซรามิกในกลุ่มเครือข่ายแบบแบ่งแยกกิจการ	96
4.4 โรงงานเซรามิกในกลุ่มเครือข่ายแบบแยกขาดกิจการ	100
6.1 ความเชื่อมโยงและเครือข่ายของอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปาง	135
6.2 วิธีการเชื่อมโยงวัตถุดิบจากผู้จำหน่ายเข้าสู่โรงงาน	136
6.3 วิธีการนำเข้าพลังงานแก๊สจากผู้จำหน่ายเข้าสู่โรงงาน	145
6.4 ช่องทางการจำหน่ายสินค้า	154
6.5 การรับช่วงการผลิตในกลุ่มอุตสาหกรรมเซรามิก	157
6.6 การรับช่วงการผลิตกับอุตสาหกรรมประเภทอื่น	158
6.7 การเคลื่อนที่ของแรงงาน	168
6.8 โครงสร้างปัญหาของอุตสาหกรรมเซรามิกในจังหวัดลำปาง	182

สารบัญแผนที่

แผนที่	หน้า
1.1 ขอบเขตพื้นที่ศึกษา	4
2.2 ที่ตั้งเหมืองแร่ที่สำคัญต่ออุตสาหกรรมเซรามิก	32
2.3 แหล่งน้ำที่สำคัญในพื้นที่ศึกษา	33
2.4 เส้นทางคมนาคมในพื้นที่ศึกษา	37
4.1 ที่ตั้งแหล่งเตาเผาโบราณ	71
4.2 พัฒนาการด้านทำเลที่ตั้งโรงงานเซรามิก	89
4.3 ที่ตั้งโรงงานเซรามิกในกลุ่มเครือข่ายแบบกิจการครอบครัว	94
4.4 ที่ตั้งโรงงานเซรามิกในกลุ่มเครือข่ายแบบแบ่งแยกกิจการ	97
4.5 ที่ตั้งโรงงานเซรามิกในกลุ่มเครือข่ายแบบแยกขาดกิจการ	101
5.1 ความหนาแน่นของโรงงานเซรามิกในพื้นที่ศึกษา	109
5.2 รูปแบบการกระจายตัวของโรงงานเซรามิกแต่ละประเภท	110
5.3 ความสัมพันธ์ของทำเลที่ตั้งโรงงานกับแหล่งน้ำ	112
5.4 ความสัมพันธ์ของทำเลที่ตั้งโรงงานกับถนน	114
5.5 ความสัมพันธ์ของทำเลที่ตั้งโรงงานกับแหล่งแรงงาน	116
5.6 ความสัมพันธ์ของทำเลที่ตั้งโรงงานกับแหล่งจำหน่ายวัตถุดิบ	117
5.7 ความสัมพันธ์ของทำเลที่ตั้งโรงงานกับแหล่งจำหน่ายพลังงาน	119
5.8 ความสัมพันธ์ของทำเลที่ตั้งโรงงานกับเขตเมือง	121
5.9 บริเวณที่มีความเหมาะสมสำหรับการก่อตั้งโรงงานเซรามิก	123